Chleba naszego POWSZEDNIEGO…

Przymiotnik POWSZEDNI to stare słowo, notowane od XIV w. W staropolszczyźnie oprócz znaczenia ‘codzienny, zwyczajny’ miało też inne: ‘ogólny, powszechny’ i ‘ciągły, nieustający’. Staropolszczyzna znała również przysłówek o dwóch obocznych postaciach: POWSZEDNIE i POSZWEDNIE oznaczający ‘zazwyczaj’ albo ‘ciągle, bezustannie’. POWSZEDNI to przymiotnik utworzony od wyrażenia przyimkowego PO WSZE DNI, czyli ‘[używany, wykorzystywany, czyniony] po wszystkie dni, każdego dnia, stale, zawsze’. Z czasem POWSZEDNI – taki życzeniowy, taki, jakiego pragniemy każdego dnia – spowszedniał nam i przestaliśmy go doceniać. W modlitwie jednak uwypukla się ów dawny wymiar optatywny: Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj…, czyli: Boże, spraw, abyśmy mieli chleb zawsze, po wsze dni…